

Egy bagatell históriája

Egyre készségesebben kínálja fel magát nekünk, írással bajlódóknak a világ: képtelenségei tetszés szerinti példával szemléltethetők, mindegyik helytáll az egészért, pars pro toto, ahogy elegánsan mondanám, ha latin lennék. A világ szerkezete ugyanis rohamtempóban egységesül – mindent áthat a csalás vagy finomabb kifejezéssel élve: a meg nem felelés fluiduma. Nemcsak az elvek nem felelnek meg a gyakorlatnak, és nemcsak az intézmények a funkciójuknak, hanem a szavak sem jelentésüknek, a szerepek a személyeknek. A szocialisták vadkapitalizmust építenek, a keresztények merő szeretetből átharapnák ellenfeleiknek, sőt egymásnak is a torkát, a hozzám hasonló emberjogi elkötelezettek szegyenkezve, de mukk nélkül nézik el, hogyan építik ki hatalmukat, nyomós gazdasági kényszerek mögé bújva, a legnagyobb jogfosztók: az éhség és a hajléktalanság.

A január 7-i Népszabadságban azonban Bednárík Imre és Vajda Péter tollából olyan tudósítást jelent meg, mely komplex módon és példaértékűen szemlélteti azt a hazugságalapot, melyre teljes köznapi életünk felépül. Már a cikk romantikus címe, a meg nem felelésnek ez az iskolapéldája is elvarázsolta: „Az NBH alezredese magával vitte titkát a sírba.” E költői kép olyan korszakból származik, mely szilárdan hitt abban, hogy szenvedéseink nem érnek véget e földön. A titok ilyenkor többnyire valamely elfojtott érzemény vagy iszonyatos bűn, melyhez születés vagy halál kapcsolódik. A szoban forgó cím azonban égbekelőtő prózai folyamatokat takar. Tokaji Lajos alezredes, a Nemzetbiztonsági Hivatal írásszakértője kölcsönöket vett fel, jórészt a kollégáitól. Ezek összértéke becslések szerint 150-200 millió forint volt.

Cserébe azt ígérte nekik, hogy negyedévenként „megforgatja a pénzüket”. Nagyon tetszik ez a kinetikai metafora is, különösen bővített formájában igen szemléletes: „Tokaji a hivatalban többeknek megforgatta bőrdöngyű pénzét.” Látom az alezredes duzzadó izmait, végre egy ember, aki fizikai munkával gazdagszik meg. Öngyilkossága után azonban kiderült, hogy káeftjét „be sem jegyezték a cégbiróságon, a fantomcég valamennyi irata a Nemzetbiztonsági Hivatal számítógépein készült, a kölcsönügyletek biztosítékeként és fedezetként jelzett külföldi bankszámlaszám sem valódi”. A monumentális pénzforgatásnak tehát nemzetbiztonsági súlya volt, akárcsak annak az utazási irodának, amelyet Tokaji a Nemzetbiztonsági Hivatal engedélyével Gyulán vásárolt. A hivatal munkatársai és volt belügyi alkalmazottak ennek az irodának a közvetítésével jártak külföldre. Az alezredes „négy rádiótelefont üzemeltetett, állandó taxist alkalmazott, aki behozta a munkahelyére, a hivatal előtt megvárta, majd vitte tovább.”

A Nemzetbiztonsági Hivatal főigazgatója, Vidus Tibor tábornok úgy véli, „a pénz átadása kölcsön, szívességi kölcsön vagy előleg címén történt, és két privát személy közötti szerződésnek tekinthető, tehát nem ütközött semmiféle jogszabályba.” Most derült ki: milyen bölcsen járt el Tokaji, hogy nem jegyeztette be a céget, hiszen ez esetben nem lett volna magánszemély, és akkor kollégái és egykori kollégái az átkosból, akik okosan túlélték, más mentésekre szorulnának. Megkérdezhetnénk persze, hogy magánszemély miképpen használhatta a Nemzetbiztonsági Hivatal infrastruktúráját, és tudtak-e erről a fölöttesei, és mentésnek tekintik-e, ha esetleg, hahaha, nem tudtak róla. Mégsem kérdünk ilyesmit, mert a lefegyverzően találékony tábornok minden bizonnyal találma erre is nemzetbiztonsági választ. Őszintén bámulom őt: csak nagy embernek juthat eszébe, hogy a legalább 45 százalékos kamatot ígérő szer-

ződéseket, melyekre egy törvénytelen vállalat épült, szívességi kölcsönöknek – vagyis adókötelezettség nélküli baráti aktusoknak – minősítette. Lám csak, mire képes a testületi szellem!

A sír valószínűleg azt a titkot is örökre magába fogadta, hogy hány bőrdöngőt forgatott meg a virulens alezredes. Halála után ugyanis sok hitelező úgy vélte, hogy ha már a kölcsönadott összeg úgyszólván elvész, legalább a jó hírnév maradjon meg, mert ennek tisztaságát, mint számos megesett lány példája mutatja, nehéz visszaszerezni. A 150-200 milliós tartozások egyébként csakugyan eltűntek, de a Népszabadság tudósítói nem zárják ki annak lehetőségét, hogy „valahol, valaminek a számláján »pihene« a pénz, amíg elül a haláleset körüli vihar”. Hát igen, a sok forgattatás után pihennie is kell neki. A rendőrség mindenestre gyorsan lezárta a vizsgálatot. Igaza is van: ha ez a 150-200 milliós kópéság mindenestül magánügyletek halmaza volt, akkor foglalkozzanak vele az érdekelt felek!

Csak ismételni tudom: bámulom a hazánkban bimbózó testületi szellem sokoldalúságát. Alacsony szinten úgy nyilatkozik meg, hogy ha két rendőr ver egy cigányt, akkor a harmadik nem néz oda. Magasabb szinten magánügynek nyilvánítjuk kollégáinknak a hatóság támogatásával végrehajtott illegális findzsacseleit. Még magasabb szinten titkosítaná – nem csodálom, ha a miniszter szokás szerint a Tokaji-ügy iratait is titkosítaná vagy nyolc évtizedre. Hiszen különben még megkérdeznék valaki, hogy honnan van ennyi forgatni való milliója a szegény magyar rendőrnek. És hogy miként ügyel a rendnek ez az öre a nemzet biztonságára, ha még a saját pénze biztonságára sem bír ügyelni. És hogy rábízhatjuk-e a nemzet biztonságát olyan hivatalnokokra, akik nyereszkeség reményében nemzetbiztonsági fantomcéghez cipelik kofferszám a pénzüket, és ha pörül járnak, akkor csak hallgatnak, mint a nyuszik.